

Velja po pošti:

za celo leto naprej .. K 30—
za en mesec .. " 3—
za Nemčijo celoletno .. " 40—
za ostalo inozemstvo .. " 48—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej .. K 32—
za en mesec .. " 2-70
V upravi prejeman mesečno .. 2-50

Sobotna izdaja:

Za celo leto .. K 8—
za Nemčijo celoletno .. " 10—
za ostalo inozemstvo .. " 13—

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna petstvarsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)

za enkrat .. po 50 v
za dva in večkrat .. " 45—
pri večjih naročitih primeren
popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.

Poslano:

Enostolpna petstvarsta K 1—
lahja vsak dan izvenredno
delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vokal red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 28.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Rusija demobilizira.

Ljubljana, dne 12. februarja 1918.

Vojna nas je naučila računati s presečenjen in razočaranji. Navadili smo se presojsati vse stvari skeptično, hladno in trezno. Noben dogodek nas ne ožre več, pa tudi ne spravi iz ravnotežja. Zgodovina igra z nami frivolno igro nelogičnosti, dogodki se kupijo, vrste in čudovito hitro menjujejo. Med smehom in jokom včasih ni nobenega presledka. »Arbeiter Ztg.« je pred tedni zapisala besede: »Danes vise zastave v Londonu, Parizu in celo v Rimu in Petrogradu, jutri pa v Berlinu in na Dunaju.«

Danes vise zastave na Dunaju in Berlinu in električni tok naznanja po kablju vest, da je Rusija v celoti vojno z zunanjimi sovražniki končala. Ni končana pa domača državljanska vojna, zdi se, da se bo še hujše razvnela. Ukrajina je prekrizala Trockemu načrte. Ni mu preostajalo nič drugega kot vtakniti meč v nožnico in kapitulirati. Seveda s protestom, da se mir sklene pozneje in sicer v Petrogradu.

Neki nemški parlamentarec pravi v današnji »Tagespost«, da polaga Trocki usodo Rusije na splošni mirovni kongres in se zateka pod varstvo entente.

Kljub vsej morda danes še ne pregledni zgodovinski važnosti tega trenutka, ni vzbudila vest v centralnih državah onega opojnega krika zmagoslavja. Pri večini listov so izostale velike mastne črke, ki so v navadi ob takih prilikah. Nemški cesar sam povdarja v odgovoru na brzojavni pozdrav ravnatelja severo-nemškega Lloydja: »To je samo skromen začetek...«

In v radost dneva je padla v naši notranji politiki že trpka kaplja grenčice. Poljaki so užaljeni radi izgube Holma, ki bo pripadal sedaj Ukrajini. Poljsko kolo se je včeraj sestalo in napovedalo najostrejši boj dr. Seidlerjevi vladi. Parlament bo sklican 19. t. m. in danes je malodane izključeno, da bi dr. Seidler spraval skupaj večino za proračunske provizorij, kaj šele za redni proračun.

Največje veselje vlada danes pri Ukrajincih. Toda tudi to ni neskalično. Računajo že, da bo nastopila Rusija z vsemi silami proti ukrajinski ljudovladi. In že prej imenovani nemški parlamentarec pravi v »Tagespost«, da bodo morale centralne države takoj odpušiti 400 tisoč ukrajinskih ujetnikov in jih odposlati popolnoma opremljene Ukrajini na pomoč za obrambo samostojnosti ukrajinske ljudovlade.

Iz sovražnega inozemstva nimamo danes še poročil o vtisu, ki ga je napravilo razoroženje Rusije. Eno je gotovo: vojska se bo nadaljevala in mogoče še z večjo zaigranostjo in besnostjo kot do sedaj. Na evropskem kontingentu brezdvomno obvladujejo centralne velesile položaj, kolonije, morje, lahko rečemo cel svet pa ima v rokah entente. Amerika je nastopila sedaj že aktivno na evropskem pozorišču in spravlja nove množice ljudi in vojnega materiala preko morja v Evropo. Nemci se pripravljajo na nov silovit udarec. Zavedati se moramo, da so sovražne države takoj s pričetkom pogajanj v Brestu Litovskem izbrisale Rusijo s strani aktiv in jo že vpisale med pasiva. Kljub temu so državni entente odločeni, nadaljevati vojsko do skrajnosti in — kakor pravijo — do zmage.

Splošen mir med vsemi narodi nam bo šele prinesel čistih računov.

Rusija, ki je položila orožje, preživlja danes težko notranjo krizo. Osvobodjena iz težkih pesti suženjstva carizma, preživlja danes življenje nedoletnega otroka, ki se je iztrgal materi in odšel bogvekam v negotovi svet. Prehod iz carizma v jakobinsko boljšešvištvo je naravnost katastrofalno. Toda tudi iz te fermentacije se bodo izkristalizirale zdrave, urejene razmere velike, močne, skozi in skozi demokratične Rusije, ki bo stala v ospredju preporjenja Evrope in človeštva.

Rusija je ogromna in neizčrpiliva. Napoleon je že mislil, da je zlomil in upognil njeno silo, toda v zadnjem trenutku je ta dozdevno upognjena sila njega samega strmoglavila. Rusija je bogata po svojih naravnih zakladih, ona tvori žitnico Ev-

rope. In morali se bomo izmučeni in od vojne kot citrona izžeti nasloniti na to produktivno velesilo. Skrbeti moramo, da ustvarimo predpogoje trajnega prijateljstva med nami in vzhodno državo, ki je po geografski legi poklicana, da tvori vez med orijentom in zapadno evropsko kulturo. Vodilni državniki centralnih držav bodo morali biti zelo, zelo previdni in ne bodo smeli nasesti raznim prenapetim narodnim šovinistom, ki bi hoteli potom aneksije baltičskih prokrajn ustvariti novo vulkanično ozemlje, ki bo klicalo kot Alzacija in Lorena na novo revanžo v obliki novega svetovnega požara. In Avstrija je poklicana, da tozadevne prenapete kroge v svojo korist in v korist njenih zaveznikov za vso dolgo bodočnost — modificira.

Centralne države se ne bodo smele dati preslepiti od fatemorgane navidezne hipne popolne onemoglosti Rusije, izrabititi bodo morale ugoden položaj trezno in pametno, da ne zaidejo iz Scile v Karibdo.

Ob sklepu semestra.

Prvi semester četrtega vojnega leta je končan. Kakšen celoten uspeh kažejo spričevala naših srednješolskih zavodov, ne vemo še danes, toda tudi površen opazovalec bo moral z žalostjo konstatirati, da je srednješolska mladina v razmerah, ki jih je povzročila vojska, silno trpela. Izobrazba je od leta do leta površnejša, disciplina se vedno bolj rahlja, mladina se potika po ulicah in zapušča knjige, pouk je nereden. Velika večina starejših srednješolcev nima prilike, da bi končala srednjo šolo, ampak dobi le navidezna spričevala in klasično zrelost zamenjava bolna prezrelost strelskih jarkov. Po vsej pravici se moramo bati, da bomo imeli po vojski nekaj let inteligentnih naraščaj, ki bo pač znal spretno metati ročne granate, a bo strokovno zaostal in nesposoben.

Kriva so seveda zlasti vojne razmere kot take. A ne samo one, kriv je tudi ves šolski sistem na Slovenskem. Ta šolski sistem nima nobenega srca za slovensko mladino, je skozi in skozi nemškutarski, birokratski, in vsa njegova modrost obstoji v slabem apliciranju preminogih oblastnih odredb in navodil, ki se hitro menjavajo, se medsebojno pobijajo in preklicujejo. Deželni šolski svet je popolnoma brez moči, zgubil je vaje, ki bi jih moral sam trdno držati v rokah, in jih je prepustil svojemu referentu, zagrozenemu nemško-nacionalnemu uradniku, ki samovoljno vlada na srednješolskih zavodih po intencijah nemškega volksrata. Ta hofrat rešuje važne zadeve brez vednosti šolskega sveta, ker ve, da se mu ga ni bati, čeprav je v njem trdna slovenska večina. Vse dopisovanje srednješolskih zavodov z deželnim šolskim svetom na Kranjskem je nemško, spričevala so nemška, izvestja so nemška, razpravni jezik pri konferencah je izključno nemški! To se godi na zavodih, kjer so vsi profesorji Slovenci in vsi učenci tudi! Deželni šolski nadzorniki so izgubili vso samostojnost, mnogo vsled lastne slabosti, in so le podrejeni uradniki svojega šefa; ravnatelji so brez vsakega vpliva in profesorji stoje pred šolskim referentom, kadar jih pokliče ad audientum verbum, kakor šolarčki pred učiteljem s šibo. Nad vsemi našimi zavodi leži kakor mora strah pred nemškim hofratom in deželni šolski svet ne gane z mezinem, da bi te neznosne razmere končal; on devlje v terno za ravnateljska mesta Nemce in cinično kliče Jugoslovanski klub, naj uredi šolstvo na Kranjskem.

Razumljivo je, da v takih razmerah pouk in vzgoja nepopisno trpita. Najbolj značilno je, kako ta šolski sistem ravna s slovenščino. Slovenščino uče geografi in zgodovinarji, slovstvena zgodovina se popolnoma zanemara. Na nekem zavodu letošnji prvi semester s staroslovenščino niti začeli niso, dasi je predpisana. So nižji razredi, v katerih se že dve leti ni učila slovenska slovnica. So razredi, v katerih so med letom samo brali, da ubijejo čas. So razredi, v katerih se med slovenskimi urami poučuje latinščina. Za slovenščino je odločena v razredih, kjer so učenci pouka najbolj potrebni, tedensko

po ena ura, in sicer od 12. do 1., ko so učenci imeli že štiri ure drugega pouka; in ker je šola izmenoma en teden dopoldne, drugi popoldne, bi prišel vsak drugi teden slovenski pouk med 6. in 7. uro zvečer, ki je pa vedno izostal. Tako so imeli učenci na vsakih 14 dni po eno slovensko uro.

Ne moremo se torej čuditi, da dijaki ne znajo ne slovnice, ne pravopisa, ne slovstvene zgodovine. Naš narod se sistematično potušuje in tu ni druge pomoči kot: Od Nemcev proč!

Slovenci na Gornještajerskem.

Iz Kapfenberga nam poročajo: V tukajšnjih tovarnah, kakor sploh v vsem gornještajerskem industrijskem, premogovnem in rudarskem ozemlju je veliko število Slovencev in Hrvatov. Večinoma so ti naši ljudje zaposleni kot premogarji ali rudarji, kot težaki v tovarnah in dalje kot drvarji in oglarji. V nekaterih tovarnah je do polovice Slovencev. Sploh ima gornještajerska industrija že preko pol stoletja v Slovincih in Hrvatih rezervar, iz katerega popolnjuje svoje delavske vrste in ko bi ne bili otroci prvih priseljencev že v prvem rodu potujčeni, bi bili Slovenci tu danes v večini. Tako pa je naš delavec ne-le pomagal množiti bogastvo nemško-židovskih premogovnih in železnih magnatov, temveč bil je tudi gnoj za množenje nemštva. In ta proces se žalibog še vedno nadaljuje. Naše delavstvo se sicer danes ne sramuje več svoje narodnosti, a ker nimamo nikakih šol v maternem jeziku, se otroci sedanjih priseljencev še ravno tako raznarodujejo, kakor oni njih prednikov. Ker ni nikogar, ki bi se lotil organizacije raztresenih delov, tavajo naši ljudje okoli kakor izgubljene ovce. In vendar bi našel zelo hvaležno polje oni, ki bi se lotil organizacije tukajšnjih Slovencev in Hrvatov.

O tej priliki naj omenim še, kako mislijo tukajšnji Nemci o našem jugoslovanskem gibanju. Oni so namreč popolnoma prepričani, da pride do uresničenja naše deklaracije in že računajo s tem, da izgine Štajerska sploh z zemljevida. Kraje do Mure da dobi Jugoslavija, ostala Štajerska se pa priklupi Nižjeavstrijski. Tako misli nemško ljudstvo na Gornjem Štajerskem. To ljudstvo pač ne pozna narodnega šovinizma in tudi ne nemških »Belangov«, pač pa čuti instinktivno opravičenost naših zahtev in računa zato z njih uresničenjem. Proti temu zdravemu spoznanju nemškega ljudstva bo pač zaman ves boj raznih Ortnigov, ker si bo jugoslovansko in nemško ljudstvo podalo preko njih glav roke v znamenje miru in sprave.

Agrarno vprašanje in revolucija na Ruskem.

V noveletni številki Gorkijevega lista »Novaja Žiznj« je priobčil Jan Pilecki naslednji članek o ruskem agrarnem vprašanju:

Kot eno najvažnejših svojih nalog je hotela ruska revolucija odpraviti veleposestva, uničiti vse ostanke podložništva, ustvariti po vaseh take posestniške razmere, ki bi zagotovile hiter razvoj produktivskih moči in zblizanje kmetijskih množic z mestnim prebivalstvom. To gibanje se je začelo pod geslom: »Zemlja in svoboda!« Kaj pa so storile vlade revolucijske dobe, da bi izpolnile revolucionarne zahteve kmetijskega prebivalstva in ustvarile tiste nove pogoje, ki naj bi bili pripravili prebivalstvo na radikalno rešitev vprašanja v konstituenti?

Vaško prebivalstvo je sprejelo revolucijo skrajno mirno in pravilno. V prvih mesecih so prihajala z vseh koncev države vedno zopet ena in ista naznanila: po vaseh goje trdno vero, da bo novi red zagotovil kmetom novo življenje, v tej veri čakajo. Samo iz posameznih pokrajin, kakor n. pr. iz samarske in kazanske gubernije, so poročali o delitvi veleposestev, svojevoljnih zaplembah itd.

Dne 4. maja 1917. so objavili postavbo o agrarnih odborih, ki sta jo podpisala ministri Lvov in Singarev. Ta zelo slabi in zelo nejasno sestavljeni zakon si je stavil

kot edini ostro začrtani cilj nalogo, da ustvari organizacijo, ki naj bi na planjavah kolikor mogoče vse pustila po starem. Vse njegove točke so se glasile, da naj delujejo odbori na podlagi obstoječih določb, to se pravi na podlagi predrevolucionarnih določb, ki so se v prvi vrsti ozirale na koristi veleposestnikov.

Toda množice so hitele ta zakon izkoristiti v lastne interese. Že na majskem vserruskem kmetiskem kongresu je bila sprejeta resolucija, ki zahteva, naj se vsa v poljedelske svrhe izrabljana zemljišča izroče v nadzorstvo agrarnim odborom. Ob enem se je kongres z vso odločnostjo izrekel za to, da je edino-le konstituenta opravičena, da določi končnoveljavne oblike agrarnih razmer.

Provizorična vlada je stala torej pred jasno nalogo, da ukrene sistem začasnih odredb, ki naj bi novoustanoavljenim organom služil kot pravec, da bi se čakajoče stališče kmetijskega prebivalstva utrdilo in bi se preprečila svojevoljna dejanja, ki moč revolucije cepijo in izpodkopavajo vero vanjo. Toda začasne vlade so krenile v nasprotno smer. Junija so končno izdali zakon o odvračanju Stolypinovih agrarnih regulacijskih komisij, ki je te med vaskim prebivalstvom tako obsovale ustanove uničil. Drug zakon, ki je preobvedoval sklepanje zemljopredajnih pogodb itd., je zadel na naihujši odpor meščanskih slojev koalicijskega kabineta. Šele po julijskih dneh in po odstopu ministrskega predsednika kneza Lvova so ta zakon, ki tvori najni predpogoj za temeljito reformo, končno razglasili, a tudi tedaj le v izkvarjeni obliki.

S tem je bila postavodajna delavnost končana. Zaman so bili pozivi levega dela revolucionarne demokracije, zaman njegovo sklicevanje na potrebo, da se vas novo začasno organizira. Sočasna vlada je ostala gluha in je začela vojno proti agrarnim odborom, ki so skušali zahtevam revolucije na ta način zadostiti, da so vzeli zemljo v svojo upravo, določili višino plač in najemnin itd. V več gubernijah so agrarne odbore aretirali in postavili pred sodišče. Državni pravdniki, komisariji, veleposestniki, milijonarji in vojaški činitelji so začeli gonjo proti agrarnim odborom. Protirevolucija je v vasi vzdignila svojo glavo in drzno prešla v ofenzivo; krajne oblasti, ki so bile mnogokod še iz carskih časov, so to početje očitno trpele, ponekod pa celo podpirale. Nastale so zveze zemljiških posestnikov, ki so se hitro razcvetele in se združile v vserruski zvezi, ki je skušala izvajati na provizorično vlado prav tak pritisk, kakor svoj čas plemstvo na ministre Nikolaja Romanova.

Vas je pretečo nevarnost instinktivno čutila. Ta »slepa, gluha, nazadnjaška« vas — kakor jo imenuje meščansko časopisje, je svojo čakajočo taktiko opustila in prešla v napad. Avgusta so začele pleniti in požigati veleposestniške dvorce, na kar je sledila delitev vsega premoženja. Kmetstvo ljudstvo je izgubilo vero v tvorno moč revolucije ter je začelo agrarno vprašanje na lastno pest reševati. To bil odgovor na politiko provizorične vlade.

Ob sebi se ume, da je bila taka rešitev agrarnega vprašanja za revolucijo skrajno škodljiva. V večini slučajev je levji delež padel v roke imovitih kmetijskih slojev, ker so delili na podlagi številke konj in velikosti zemljiške posesti, ki jo je kdo imel. Na ta način je dobil največ tisti, ki je največ imel.

V gozdnatih pokrajinah so začeli kmetje sekati gozdove in tudi tu so vzeli največje in najboljši del plena bogatini, ki so posekali zase po 400 do 500 dreves, vrednih mnogo tisoč rubljev.

Novembarska vstaja ni prinesla v ta razvoj samovoljnega prisvajanja in deljenja, ki se je raztezalo po celi Rusiji, nobene bistvene izpremembe. Samo v nekaterih maloštevilnih ozemljih, ki pa večinoma ne leže v črnozemnem območju, so agrarni odbori hoteli s prevzemanjem vseh zemljišč pod lastno nadzorstvo, da bi tako zajezili začenjajočo se anarhijo. Trojica agrarnih odlokov, ki jih je izdal svet ljudskih komisarjev, niso vsebovala prav nič novega in kar je glavno: izka-

zali so se kot popolnoma nesposobni, da bi nastali kaos na kak način uredili.

Prisvajanje in deljenje veleposestva se nadaljuje. Prebivalstvo ne zaupa več niti lastnim agrarnim odborom in le-ti s svoje strani niso zmogni, da bi v vse naokoli besneči kaos spravili v red in organizacijo. Imoviti kmetijski sloji stopajo čimdalje odločneje v ospredje. Po vaseh se vedno bolj širijo (postavno prepovedane) žganične žganja, ki donosajo ogromne dobičke. V zgornjih kmetijskih plasteh so se zbrale milijarde papirnatega denarja (po približnem računu najmanj 10 milijard rubljev). Tako se je tekem revolucije razvoj razlike v vasi še poglobil, bogatini so nasproti revežem razmeroma še bolj obogatili nego prej.

Edini bistveni uspeh, ki se je doslej dosegel, je v tem, da je veleposestvo dejansko izgubilo nado, da bi se predrevolucionarne razmere zopet vpostavile, in v tem oziru je novembarski preobrat spravljal stvari za korak naprej. Toda ves razvoj agrarnega vprašanja tekem revolucije kaže, da stopa na mesto veleposestva kmetiska buržoazija, in da se ni posrečilo razmere tako urediti, da bi imeli v prvi vrsti dobiček najrevnejši sloji. Za enkrat položaj izredno spominja na francosko revolucijo 1798., ki je namesto nazadnjaškega veleposestnika rodila reakcionarno vaško buržoazijo. Obenem stopa vas s klicem po redu vedno bolj v ospredje.

Novo leto je našlo rusko vas na razpotju. Njene zgornje plasti, ki so postale znatno močnejše in samozavestnejše, obračajo v zvezi z mestno buržoazijo revoluciji čimdalje tembolj hrbet. Njene spodnje plasti, ki so le malo razvite in nimajo velikih izkušenj, se udajajo skupaj s proletariatom utopijam in iluzijam ter proglašajo geslo splošnega poenačenja in socialne revolucije. Konflikt je neizogiben, ako se zavestni življenja na obeh straneh ne sporazumejo med seboj. V slučaju konflikta je pa poraz revolucije skoraj neizbežen. Potem se bo agrarno vprašanje tako »rešilo«, kakor se to sedaj na vseh straneh dogaja: srednja in mala vaška buržoazija se bo utrdila in Rusija izpremenila v malomeščansko republiko po zgledu Francije.

Končana vojska z Rusijo in mir z Ukrajino.

Boljševik Radek je pisal v ruskih uradnih »Izvestijh«: Naša armada, ne varajmo se, tako razpada, da se morajo izjaloviti vsi poskusi jih pridržati v strelskih jarkih ali jih prisiliti na boj. Stara armada se mora takoj razpustiti; vojni material se mora prepeljati nazaj, za življenje sposobni deli armade se morajo pridržati kot kadri za novo socialistično armado, ki jo bodo sestavljali brezposelni delavci in begunci zasedenih ozemelj. Novi nemški pohod v notranjo Rusijo bi bil politično brez pomena in nevaren nemškemu imperializmu. Kompromis v vprašanih miru bi bil najnevarnejši ruski revoluciji, ki ne sme odnehati.

Glasilo kadetov »Novi Vjek« je pisalo: Trockijevo izjavo je povzročil ukrajinski mir. Ker se niso živila z juga več prevažala, je to močnejše na ljudi vplivalo, kakor vsi politični in strateški pomisleki. Ljenu je moral zato v dvanajsti uri odnehati. Brzojavil je zato Trockemu, naj izjavi, da bo Rusija ustavila sovražnosti in da bo demobilizirala.

»Neues Wiener Tagblatt« poroča s poučene strani: Predno je podal Trockij svojo izjavo, se je sklenil mir z Ukrajino pred vsem po zaslugi Avstrije.

Cesar Viljem je nemškemu kanclerju brzojavil: Poročilo, da se je sklenil mir z Ukrajino, sem sprejel s čuvstvi najgloblje hvalečnosti do Boga, ki je v teh težkih časih svojo varujočo roko vidno držal nad Nemčijo. Čestitam pristrčno Vaši ekselenci na važnem uspehu Vaše politike in upam, da bo tvorila pravkar podpisano pogodbo temelj najuspešnejšim zvezam med zavezniki in novo državo. Po letih najtrših bojov s svetom sovražnikov se je razbil obroč, ki nas je obdajal, beseda o miru se je uresničila. Prvič se v dostopni bližini pojavlja konec gigantskega borenja. Nemški narod bo, o tem sem trdno prepričan, vedrega duba in s tisto neodoljivo močjo, ki jo zajema v svoji dobri vesti, udeležil strnjenost v notranjosti in vero v svojo bodočnost; skupno s svojimi zavezniki bo izvedel tudi svoje nadaljnje naloge, ki jih zahteva sedanja vojska. — Glavnemu ravnatelju severno nemškega Lloydja je brzojavil cesar Viljem med drugim: Mal začetek je šele, a s pomočjo Boga je nemški meč odprl vrata, skozi katera vodi pot k splošnemu miru. Poln hvalečnosti sem danes to čutil.

Častnike je nagovoril vrhovni poveljnik vzhodne bojne črte maršal princ Leopold Bavarski sledeče: V življenju narodov se pojavljajo dnevi, ki se začrtajo z zlatim črtalnikom v povestnico svetovne zgodovine. Danes 9. februar je tak dan, ki nam je v najdražjih jutranjih urah dodelil mir z lepo, rodovitno Ukrajino. Po tri in pol

letni vojski, ki smo jo z našimi zvestimi zavezniki vojskovali na življenje in smrt skoraj proti celemu svetu, se je danes sklenil prvi mir. Naj bi nam in našim zaveznikom vzklil v ne predolgem času tudi na drugih pozoriščih mir, mir, ki naj zajame našim narodom srečno bodočnost.

Z Dunaja: Nek vodilni član nemško-nacionalne zveze je izjavil, da Nemci pozdravljajo konec vojske na vzhodu. Trockij je zašel, ker se je sklenil mir z Ukrajino, v zagato, vsled česar je moral kapitulirati. Trockij je pač mislil glede na premestitev sklepajočih mirovnihih pogajanj v Petrogradu, da bo podpisal mirovno pogodbo istočasno s sporazumom in pod njenim varstvom. Ukrajina odstrani Rusijo od Balkana; za vse čase so minule aspiracije carizma po nadvladi v vzhodni Evropi. Osrednje velesile bodo v smislu pogodbe takoj ukrajinske vojne ujetnike — približno 400.000 jih je — oborožene izpustile, da bo nova vlada lahko tudi z orožjem branila svojo neodvisnost.

Dunajski listi soglašajo, da zdaj dejansko obstoja mir z Rusijo. Zahvaljujejo se poverjenikom osrednjih velesil in pribijajo, da na Trockijevo izjavo zastopniki osrednjih velesil niso podali nobene protizjave. Podati jo tudi niso mogli, ker se še ne ve, kakšno stališče da zavzame petrograjska vlada nasproti Ukrajini.

Berlinski listi se zelo vesele, ker orožje na celi ruski bojni črti počiva. Sicer pa izjava Trockega potrjuje le obstoječe dejstvo.

S časniškimi vestmi iz dežel sporazuma o Trockijevi izjavi še ne razpolagamo. Zanimivo je poročilo lista »Petit Parisien«, ki objavlja pismo zastopnikov bank iz nevtralnih držav, s katerimi poizkuša dokazati, da so dobili glavni voditelji boljševikov Ljenu, Trockij in Kamenjev l. 1917. denarne nakaznice iz Kodanja in iz Stockholma. Istinitosti dokaza list ni dokazal.

Glede na mir z Ukrajino je pisala »Italia«: Zopet uspeh osrednjih velesil! Ne umevamo, da bi si mogel kdo predstavljati neugoden konec za Avstrijo in Nemčijo v Brestu Litovskem. Pariško časopisje se je glede na mir z Ukrajino tolažilo z Rusijo.

Dunajski listi pišejo: Dasi se z Rusijo ni sklenila mirovna pogodba, se le lahko ujetniki redno prično v najkrajšem času zamenjavati. O tem se bodo v Petrogradu pred vsem pogajali.

Konec pogajanj v Litovskem Brestu.

Dunaj, 12. februarja. C. kr. korespondenčni urad poroča iz Litovskega Bresta z dne 11. t. m.: Danes se je vršila odhodnica v Litovsko - Brest k mirovnim pogajanjem odposlanih delegacij. Zunanji minister grof Czernin se je v imenu delegacij štirizveze in ukrajinskih zastopnikov zahvalil maršalu princu Leopoldu Bavarskemu za gostoljubnost. V svojem odgovoru je maršal povdarjal važnost v Litovskem Brestu ustvarjenega mirovnega dela. Vse delegacije odpotujejo danes in jutri.

Veselo v bolgarskem sobranju.

Sofija, 11. februarja. (Kor. ur.) Začasni ministrski predsednik Pešev je danes prebral v sobranju brzojavko, v kateri ministrski predsednik Radoslavov, načelnik bolgarske delegacije na mirovni konferenci v Litovskem Brestu, naznanja, da je Rusija proglasila konec vojnega stanja in odredila takojšnjo demobilizacijo ruskih bojnih sil na vseh frontah. To vest so poslanci burno pozdravili. Nato je sobranje sklenilo, da se v znak veselja nad mirom seja odgodi.

Politične novice.

+ Učinek brest-litovskega miru na naš notranjopolitični položaj. Z Dunaja poročajo dne 11. t. m.: Vesti iz Brest-Litovskega so vzbudile med nemškimi poslanci največje zadovoljstvo. Tudi socialnodemokratični poslanci, ki so prišli v parlament, so izražali svojo zadovoljnost nad okretom stvari. Slovanski poslanci — razen Poljakov in Ukrajincev — govore rezervirano. Drugače je s Poljaki. Kakor se je objavilo, teče nova meja med Ukrajino in monarhijo oziroma Poljsko tako, da se holmsko ozemlje, ki so ga smatrali Poljaki kot varen del novega kraljevstva, odtrga od Poljske in priklapi Ukrajini. Na to presečenje so Poljaki nemudoma odgovorili s tem, da so sklenili in napovedali najstrožjo opozicijo tako v parlamentu kakor tudi v delegaciji. S tem se je notranji položaj zelo poostiril. Dr. pl. Seidler je namreč računal na to, da bo sestavljal proračunsko večino s pomočjo Poljakov. Ta račun je sedaj izpodletel in vlada mora iskati drugačnega izhoda iz proračunske zagate. Že danes so se začeli novi pogovori s parlamentarnimi strankami. Kakor se sliši, so Ukrajinci, katerim je izid v Brestu-Litovskem seveda zelo po srcu, pripravljeni glasovati za proračun, ako vlada izpolni njihove že znane zahteve. S tem bi pa izpad poljskih glasov še ne bil izravnal in vlada se trudi, da še nekaj skupin izlušči iz opozicije. To bi se pa moralo zgoditi še tekom tega tedna — poslanska zbornica se snide 19. t. m. Kar se tiče Čehov, iz-

javljajo, da bodo v zbornici od vlade zahtevali jasne izjave o trutnovski zadevi. Nikakor ne bodo dovolili, da bi se stvar odkazala ustavnemu odseku in izjavljajo, da bi izogibajoče vladno obnašanje smatrali za vojni slučaj. Če bo treba, se ne bodo ustrašili niti najskrajnejših sredstev.

+ Poljaki v opoziciji. Z Dunaja poročajo 11. t. m.: Danes dopoldne se je oglašilo predsedstvo poljskega kluba pri ministrskem predsedniku dr. pl. Seidlerju in mu naznanilo: Ker so se glasom objavljene mirovne pogodbe z ukrajinsko ljudsko republiko odtrgala od kongresne Poljske ozemlja, na katerih v pretežni večini prebiva rimsko-katoliško poljsko prebivalstvo in se priklopila Ukrajini, je celokupni poljski klub prisiljen, da v državnem zboru in v avstrijski delegaciji preide v najstrožjo opozicijo.

+ »Proč z ministrom Žolgerjem!« Pod tem naslovom prinaša »Grazer Tagblatt« članek, v katerem se obreaga ob ministra dr. Žolgerja. Pravi, da Jugoslovanski klub kljub temu, da je nespretna roka Seidlerjeva sprejela v kabinet Žolgerja, ni spreminil svoje taktike, temveč se je celo najtesneje zvezal z izdajalskimi Čehi. Kljub različnim važnim koncesijam v osebnih vprašanjih in na polju šolstva vztraja Jugoslovanski klub v opoziciji in napravlja vladi ob vsaki priliki težave in skuša iz nje izviti priznanje novega jugoslovanskega državnega prava. »V takih okoliščinah ni minister Žolger več upravičen, ostati v vladi — če je sploh kedaj bil. Če bi v poslanski zbornici prišlo do proračunskega glasovanja, bi nemški poslanci dohodke jugoslovanskega ministra-rojaka in njegovega slabo opisanega prezidijalista vsled izživajoče politike Slovencev z ozirom na razpoloženje v južni Avstriji komaj dovolili. Sedaj ob rekonstrukciji Seidlerjevega ministrstva pa prihaja iz južne Avstrije glasen klic: »Proč z ministrom Žolgerjem!« — Tako »Grazer Tagblatt«. Nam je pomniliti, da dr. Žolger ni bil nikdar jugoslovanski minister. Ko je prišel v ministrski svet, nismo odnehali od svojega državnopravnega programa in ne bomo, če zopet izstopi iz ministrstva. Dvomljivo je pa, da bi v tem slučaju pl. Seidler lažje dobil potrebno večino.

+ Dr. Jeglič — Martin Luter. Zagrebška »Hrvatska« piše: Od rodoljuba s kranjske meje smo dobili: Zanimivo je, kako odgovarjajo gotovi katoliški hrvatski in slovenski duhovniki na vprašanje: »Kaj pa vi mislite, kaj bo s katoličanstvom v vaši velikosrbski, bizantinski Jugoslaviji, ko se ve, da ne puste »bratje Srbi« dihati nobeni veri razen srbsko-pravoslavni?« In kako so bili vse dosedaj slovenski duhovniki skupine Jegličeve za katolicizem silno zelo zorni, ortodoksni, danes pa dobesedno mislijo in govore sledeče: »Ja, tu nema vera nič s politikom! Pak najzad lahko se i v tem složimo: bomo popustili nekaj mi, nekaj oni (Srbi), pak bo ena država in ena vera; bomo unijati, duhovniki bez celibata!« In tako vsled inicijative velikosrbskih bratov Čehov pridemo torej najlažje in do najmodernejše jugoslovanske reformacije, kateri bo — hočeš nočeš — vodja najodličnejši današnji katolik-Jugoslovan: knezoškof ljubljanski dr. Bonaventura Jeglič (Jugoslovanski Martin Luter!) — Tako piše dobesedno frankovska »Hrvatska«. Napadov na nas je v tem listu vse polno, a se ne oziramo nanje, kakor se ne oziramo na hvalo, ki jo poje tem frankovcem glasilo deželnega odbora na Kranjskem. Nihče ne more zahtevati od nas, da bi se prerekali z ljudmi take umske in npravne propalosti, kakor ne more nihče pričakovati, da si bomo dali od njih narekovati smer svoje politike. A ta izbruh divjega sovraštva in podle lažnivosti smo morali pribiti; da se ne pozabi.

+ Hrvatski sabor so dne 7. t. m. odgodili za nedoločen čas. Kakor se vidi, hrvatsko-srbska koalicija, ki ima za sedaj še večino, nima nobenega smisla za nujne narodne koristi. V saboru pa mlatio prazno slamo na veliko veselje — Mažarov.

+ Vojnokreditni zavod za južno vojno okrožje. Namen tega zavoda je, da prebivalce južnih dežel, vsled vojne hudo prizadete, podpre in jim s posojili pomaga obnoviti uničeno gospodarsko eksistenco. Tu pridejo v poštev predvsem slovenski in italijanski kraji. Človek bi mislil, da bo tem dejstvom odgovarjala tudi uprava vojno-kreditnega zavoda. Ravnatelj zavoda je finančni svetnik v c. kr. finančnem ministstvu dr. Friderik Kleinwächter, predsednik upravnega sveta baron Jožef pl. Aichelberg, predsednik »Koroške banke« in tovarnar v Vetrinju pri Celovcu, znan kot strasten nemški nacionallec. Za Koroško je poleg njega v upravnem svetu Nemec dr. Edvard pl. Kleinmayr iz Celovca. Za druge dežele so bili v upravni svet imenovani zastopniki po narodnosti, po dva za vsako deželo, le za Tirolsko trije, za Kranjsko ravnatelj Kranjske hranilnice dr. Schöppel in na drugem mestu ravnatelj Zadružne centrale Traven. — Temeljna zavodova glavna sestoja iz vloge državne uprave v znesku 30 milijonov kron in iz vlog akcijskih bank in zavarovalnih družb, ki

poslušajo v ožjem južnem vojnem ozemlju. Že samo dejstvo, da ima zavod svoj sedež v Celovcu, pove mnogo. Finančno ministrstvo se morda tega ne zaveda, tembolj pa mi. Zavod hoče podpirati tudi zveze za pospeševanje tujkega prometa. Nepoznavalec razmer bo morda ta namen iz srca pozdravil. Zavedamo se pa, da je ta panoga razvita najbolj pri Nemcih z namenom, da pomenejuje južne, slovenske dežele in gradijo most do Trsta. O tem načrtu so Nemci med vojno veliko razpravljali, in nihče drug kakor stari lisjak Dobernig je nemstvo na ta kolonizacijski načrt Nemcev med vojno posebno opozarjal. Znano je tudi, da je koroško prometno društvo v Celovcu ustanovljeno predvsem v pomembnevalne svrhe in se je tega cilja tudi dosledno in sistematično držalo. Vsekakor bo treba biti Slovencem opreznim. Pokazalo se bo kmalu, če smemo zavodu zaupati, ko bo de za vsako udeleženo deželo imenovan kolegij peterih cenzorjev in po en tajnik. Bomo namreč videli, ali bodo za Koroško imenovani po famoznem ključu 2 : 0, kakor pri upravnem svetu.

+ Celovška »afeta«. Izjava celovškega operetnega tenorista Steilaua, da je Hindenburg vojni hujšak in bi ga morali obesiti, celovški javnosti ne da miru. Steilau je sicer objavil v celovških nemških listih izjavo, da obžaluje svoj nepremišljeni izrek; zgodilo se je to v pozni noči, ko je bil vinjen in v družbi nekega posameznega Celovčana. V gledišču je pa nato ob prvem Steilauovem nastopu občinstvo v parterju in na galerijah priredilo Steilau-u ovacije. Celovški časopisje se je vsled tega silno razburjalo, in celovški dijaki so neki večer pred glediščem prežali na Steilau-a. Teža sicer tisti večer ni bilo v gledišču, prišlo je pa med drugimi igralci in dijaki do pretepa. Poseglo je vmes tudi nekaj vojakov, ki so vročevrvene fantiče naklestili. Posledica tega bo, da bo Steilau moral Celovec najbrž zapustiti. To je v Celovcu sedaj največja afeta, ki Celovčane bolj razburja, kakor dejstvo, da je bil Celovec par dni brez kruha in da prebivalstvo ne dobi druge moke kakor koruzno. Značilno!

+ Iz Jugoslovanskega kluba. Načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec se je obrnil na vojnega ministra in na načelnika pomorske sekcije radi zadnjih dogodkov pri mornarici v Pulju in radi tamošnjih razmer.

+ Velenemški denuncianti. Pročodrimovsko glasilo, velenemški graški »Tagblatt« je tendenciozno poročal, da so Pražani mir z Ukrajino večinoma zelo hladno sprejeli. Mir z Ukrajino so pa, kakor je pisala »Neue Freie Presse« tudi Dunajčani hladno sprejeli. Vojska se pač že dolgo vleče, v lakoti so ljudje otopeli, da bi tudi zgodovinsko važni dogodki ne vplivali nanje izvenemši od vojne službe oproščenih Velenemcev.

+ Delitev Galicije. »Kurier Illustrowany Codzienny« poroča, da je prejel galiski deželni odbor formalni oklic, naj se izjavi glede vprašanja delitve Galicije. To je dokaz, da se v Avstriji pripravljajo gotove stvari.

+ Uradni list poljske države. Poljska regencijska vlada je pričela te dni izdajati svoj uradni državni dnevnik »Monitor Polski«.

+ Položaj balkanskih držav. Londonska poročila v Amsterdamu potrjujejo, da je sporazum z gotovimi pridržki pritrtil miru Rumunije z osrednjimi velesilami, ko je rumunski poslanik angleški vladi poročal, da je položaj njegove dežele po ukrajinskem miru nevzdržljiv. Položaj je zdaj na vzhodu tak, da je bojna črta le še 500 km dolga. Njeno levo krilo se naslanja na morje, desno pa visi v zraku. Izključeno je, da bi mogli Rumuni svojo bojno črto držati. Morali bodo skleniti mir. Iz Londona se pa še dalje preko Amsterdama poroča, da sta tudi Srbija in Črnagora naprosili sporazum, da se smeta pogajati z osrednjimi velesilami o miru in da se London in Pariz pogajata, kakšnemu miru balkanskih držav bi bilo mogoče pritrčiti.

+ Trockij v Varšavi. Tik pred sklopom miru z Ukrajino in pred kapitulacijo boljševikov se je mudil Trockij v Varšavi. Sprejel je v avdienci člane poljskega regentskega sveta Lubomirskega. Podrobnosti o razgovoru niso znane. Trockij se je sprehajal po Varšavi v spremstvu nemških častnikov. Židovsko prebivalstvo v Varšavi mu je priredilo velikanske minifestacije. Židovska društva »Bund« in pa »Polne Sion« so priredila obhod z rdečimi zastavami. Židovski manifestanti so klicali: »Es lebe unser Trockij!« — »Naj živi naš tovariš Trockij!« Policija demonstrantov ni razgnala. Tako poroča »Kurier Illustrowany Codzienny«.

+ Ameriški delavci za vojsko. Predsednik ameriških strokovnih društev (Confederation of Labour) Gompers je pisal delavcem, naj dokažejo, da hočejo priboriti v sedanjih bojih proti avtokraciji popolno zmago in da so za idealno politiko Združenih držav priporočili, da vse žrtvujejo.

+ Novo ukrajinsko ministrstvo je sledeče sestavljeno: Ministrski predsednik Holubowicz, vojni minister Nemolavski, notranji minister Christjuk, finančni minister Perenpelica, prometni minister Sokowicz, poljedelski minister Terničenko, minister za prehrano Kowalevski, zunanje ministrstvo Šulgin, pravosodni minister Taršenko, mornariški minister Antonowicz. Nova vlada je koalicijska vlada. Večino tvorijo socialni revolucionarji, manjšino socialni demokrati. Ministrski predsednik je socialni revolucionar.

+ Sestavo nove rumunske vlade je poveril kralj, ker je odstopil Bratianu, generalu Averescu.

Dnevne novice.

— Cesar je te dni obiskal sedmograško fronto. Na povratku je v Budimpešti zaprisegel novoimenovana ministra dr. Popovicsa in grofa Sereniyi.

— Gremij trgovcev pozivlje one svoje članke, ki žele stopiti z Rusijo v trgovske zveze, da se zglase pri načelniku Ivanu Samcu. Mestni trg, kjer bodo dobili važna pojasnila.

— Krška vas. Dne 8. febr. se je ustrelil tukajšnji trgovec Jožef Rudman.

— Nesreča na železnici. V soboto o polnoči se je pri Stanislavov-Lvovskem oseb. vlaku v trenutku, ko je privozil na dnjesterski most, ki veže postaji Jezupol in Vodniki, vnel en vagon. Vlak se je takoj ustavil. Nastal aje strašna zmešnjava. Od potnikov, ki so skočili iz vagona, jih je več padlo v Dnešter in utonilo. V zgorelem vozu so našli sedem trupel. 19 oseb je močno opečenih.

— Velik požar. Dne 5. t. m. ob 2. uri popoldne je izbruhnil ogenj pri posestniku Alojziju Dreniku (Čelidjelu) v Bršljenu, ki se je tako razširil, da je stalo veliko gospodarsko poslopje in kozolec hipoma v plamenu. Pogorelo je veliko slame, sena, žita itd. Tudi več gospodarskih strojev je zgorelo. Škoda znaša okoli 30 tisoč kron, zavarovalnina le 3500 kron.

Na lice mesta je dospelo kolodvorsko osebje s svojo majhno ročno brizgalno, potem gasilci iz Prečne in Novega mesta. Posrečilo se je požar omejiti na imenovana poslopja ter tako preprečiti veliko katastrofo, ki je pretela čeli vasi.

— Tatvina. V četrtek 31. januarja v noči so vlomili do zdaj neznanj tatovi, potem ko so razbili šipe pri oknu, ki ni mela železne križe, ter tako lahko odprli okno od znotraj, v hišo posestnice Neže Kos v Gor. Ločni, občina Prečina. Tatovi so bili jako izbirični. Pobrali so usnje in podplate v vrednosti 1200 K, mast, špeh — ravno isti dan so klali — veliko klobas, štok sladkorja, kakih 35 kg fine pšenične moke, novo moško obleko in nov klobuk, dve pernici, tri podglavnice, površno lepo odejo itd. Denarja niso našli, akoravno so ga pridno iskali. Koruzna in soržna moka jim je bila prečrna. Pustili so jo. Odnegli bi še veliko več, ko bi ne zbudil domači pes s svojim nenavadnim lajanjem domačih, ki so tatove pregnali. Drugo jutro so domači opazili, da so prišli prepozno, ker je bilo takrat že tatinsko dejanje končano. — Tudi po cerkvah se vrše tatvine. V poznano prijazo cerkvice sv. Miklavža na visokih Gorjancih so tatovi vlomili in odnesli sveče, mašna oblačila in druge stvari.

— Iz Škofjanske pri Mokronogu. V naši fari se je zopet ogasila — nesreča. Dne 2. febr. zvečer je začelo goreti na Druščah. Ogenj je občutno oškodoval tri gospodarje. Kuharju, cerkvenemu ključarju, je pogorelo gospodarsko poslopje s kozolcem, vrahču pa je ostal samo kozolec. Najhujše je prizadet Mlakar, kateremu je upepelil ogenj prav vse. Živina je rešena — toda kako jo preživiti, ker gospodarjem ni ostalo niti bilke! Drugod pa tudi tako hudo pomanjkanje krme! Skoraj nemogoče pa bo v sedanjem času vsaj deloma nadomestiti potrebno obleko, orodje in živež. V tem pa je dandanes izguba največja. Gotovo bo soseska storila svojo dolžnost krščanske ljubezni s tem, da bo vsak radovoljno ponudil svojo roko v pomoč. — Vzrok ognja še ni znan.

— Zakaj nimamo moke. Iz Budimpešte poročajo: Na posestvu ogrskega poslanca Adolfa Szasz so zaplenili 10 vagonov skritega žita. Iz Badgasteina se poroča, da so pri tamošnjem peku Schurku našli 22.032 kg krušne moke in 1125 kg moke za kuho.

— Poziv. Jugoslovanski klub ima poročilo nekega preganjanca. Očividno iz štajarske. Ker v poročilu manjka ime in datum, ga ne more klub porabiti. Informacija je pisana na dveh velikih polah (črtanih) in ima napis: »V preiskovalnem zapisu od 9. VIII.—11. X. 1914.« ter se prične sledeče: Dne 9. avgusta 1914 imel sem hišno preiskavo itd. Ako dotičnik želi, da njegov slučaj porabimo, naj pošlje svoj natančni naslov. — Jugoslovanski klub.

— Predoslije pri Kranju. Dne 28. januarja je umrl pri svojih stariših na Suhi medicincec Jakob Basaj v starosti 32 let. Boleszen se ga je prijel v Galiciji. Ko že ni bilo več upanja, so ga poslali domov. »Ena se Tebi je želja spolnila, v zemlji domači

da truplo leži.« Bil je zelo blag značaj in pri vseh priljubljen. — V naši fari se je podpisalo 660 žena in deklet za jugoslovansko deklaracijo, da hočemo mir in da se otresemo nemškega jarma.

— Iz Polja. Dve nesreči: V noči dne 7. do 8. t. m. je ustrelila straža neko žensko, katere je nesla večerjo na postajo. Po noči okrog ene ure pa je bil ustreljen zopet neki poddesetnik, drugi pa težko ranjen. Pravi vzrok, da so se strašne razmere poostrele, so mnoge tatvine, ki se dan na dan vrše na postaji Zalog.

— Iz ruskega ujetništva pošiljajo pozdrave: Tomšič Andrej iz Sovodnji, Abramč Josip iz Solkana, Markič Anton, Vič-Glince. Naslov: Vojnoplenjeni ... (ime), sanitar, Zvodni evakuacioni hospital, Ekaterinoslav, gubernija Ekaterinoslavskaja, Rusija.

— Vsa policija v Avstriji poddržavljena. »Prager Tagblatt« poroča, da se bavi vlada z mislijo poddržavljenja vse policije v Avstriji.

— Uniforme iz papirja. Iz Budimpešte poročajo: Železničarji in poštni uslužbenci dobe od države papirnatne uniforme po 36 do 40 kron. Uniforma se lahko šestkrat opere. Kolikokrat jo sme oprati dež, tega ne povedo.

— Samo za maslo! Žena iz kranjskega okraja nam piše: Če pride kmetka mati, da bi kupila vžgalice, mlo, sukanec ali obleke, da bi mogla oprati ali zašiti svoje raztrgane otroke, ji pravijo trgovci: Vse dobite, a samo za maslo in jajca! Po žitu niti ne vprašajo več, tega jim je ubogi kmet v lastno škodo že nanesel, ko je rabil žimsko obleko in si kruh pritrgal od ust. Za liter petroleja zahtevajo kladro drv ali pa veliko množico jajc. Sedaj bodo še žito pobirali. Naj le, a gledajo naj, kdo bo potem delal. Kmetke gospodinjice bodo obupale.

— Tomšič Andrej v ruskem ujetništvu išče svojo ženo Karolino, doma iz Sovodnji pri Gorici. Vojno plenjen Tomšič Andrej zvodni evak. Hospital Ekaterinoslav. Ekaterinoslavskaja gubernija, Rusija.

Vojna poročila.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 11. februarja. Uradno: Na visoki planoti Sedmih občin živahno delovanje artiljerije.

Načelnik generalnega štaba.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 11. februarja. Veliki glavni stan:

Zapadno bojišče. Poizvedovalni sunki Angležev na mnogih mestih fronte na Flanderskem in v Artois so posebno pri Warnetonu in vzhodno od Armentieres privedli do silnih bojov. Ugrabili smo ujetnike. — Na lorenški fronti in v srednjih Vogezih je popoldne bojevanje oživel. Pri naših poizvedovanjih južno od Embermenila, pri Sennesu in ob Buchenkopfu smo ugrabili ujetnike.

Italijansko bojišče. Na visoki planoti Sedmih občin živahno delovanje artiljerije.

Ludendorff.

Z drugih bojišč nič novega.

750.000 Amerikancev na laškem bojišču.

»Morning Post« poroča iz Rima: Orlando je po svojem povratku iz Pariza sprejel zastopnike časopisja in jim dal važne podatke o uspehih pariških posvetovanj. Označil je leto 1918. kot odločilno leto svetovne vojske. Spomladi bo samo na italijansko bojišče prišlo tri četrtine milijona Amerikancev, vsled česar bo Italija mogla pričeti zadnjo zmagovito ofenzivo, ki bo vojsko končala.

Pred ofenzivo na zapadu.

Amsterdam, 11. febr. »Petit Journal« piše, da je nameravana ofenziva osrednjih sil na Francoskem povzročila zelo nemirno razpoloženje. Nemci strogo molče. Dva dni pred ofenzivo, piše list, na 30 km dolgi fronti še ne bomo vedeli, kje se bo pričela ofenziva. Čisto gotovo bo imel nemški sunek značaj napada na Rigo ali pa boja ob Soči.

Vojaski sodrnik lista »Review of Reviews« piše: Dokaz, da ima sovražnik premoč v četah in topovih, smo doživeli v Italiji. Vsled dogodkov v Rusiji je postalo najmanj 70 divizij prostih. Te lahko sedaj pošlje na zapadno fronto.

Prosveta.

pr Na sinočnjem koncertu češkega kvarteta smo zopet uživali glasbo, kakršno v Ljubljani prav redno slišimo. Na sporedu so bile tri točke: Čajkovskega kvartet v D-duru, Beethovenov v C-duru in Dvorjakov v D-molu. Najbolj nas je ogrel Čajkovski, ne vemo, če zato, ker je njegova muzika res ena najlepših, ali zato, ker zveni tako slovansko. Posebno smo občutili drugi del: Andante cantabile, ki s svojo nežno umirjenostjo, prelivanjem iz lepote v novo lepoto potegne vso človekovo notranjost za sabo. Zelo blagodejno vpliva v Čajkovskijevi skladbi jasno, nikdar zabrisano in smoteno obdelavanje glavnega tema, kar daje skladbi tako lepo celoto in enotnost. Da pa so vse skladbe prišle do take veljave, je pač največja zasluga igralcev, katerih igranje je popolnoma spojeno, čudovito zlit v eno telo, v eno celoto. Vsak izmed njih umetniško čuti in živi svojo partijo nič manj kot celo skladbo, katere del je njegova partija. Vsak igralec je umetnik zase in vsi skupaj zopet en umetnik, vsak čuti individualno in vsi čutijo eno. Le tako moremo ume-

vati, da je prišel vsak instrument do veljave takrat, kadar mu jo je celota prisodila. V f. kvartet mogočen in silen kakor reka, v pp nežen in ljubeč, kakor bi slišali bogve s katerih višav angelsko godbo. Glasovi so čisti tudi v največji višini, tehnika lastna virtuo-zom. Priznanje, s katerim polna dvorana ni štedila, je bilo v najvišji meri zaslužno, ravno tako venec s slovansko trobojnico, ki so ga umetniki dobili v dar. F. Z.

Primorske novice.

p Begunci na Cerkljanskem se zelo pritožujejo nad aprovizacijo in malomarnostjo poklicanih faktorjev. Aprovizacijski komisar Papis prihaja v Cerklno samo po par dni na mesec, drugače je v Logatcu. G. predstojnik je pač premehek. Tudi za zdravstvo se nič ne stori. Tako leže v potoku Cerkljica že od oktobra pojenjeni konji, od jeza do Loga našte-ješ štiri. V tej vodi ženske perjo perilo. Tudi iz zemlje štrle ponekod noge slabo zakopanih konj. Kdaj vendar misli vlada poskrbeti, da se bodo mogli begunci vrniti domov? Toliko je bilo govorjenja in obetov, kaj vse hočejo storiti za obnovitev Goriske, a doslej še ni nikdar nič videti. Seveda, nekaterim se še vedno dobro godi in zato se jim nikamor ne mudi. A beguncem je mera trpljenja polna; dovolj jim je nezakrivljena beraškega potikanja po svetu. Nazaj hočejo na svojo zemljo, a vlada naj gleda, da jim ustvari predpogoje za življenje.

p Županstvo Bilje poroča svojim občinar-jem, da prične 14. t. m. posloovati v Biljah, kamor naj se pošiljajo vsi spisi, in sicer pod naslovom: Županstvo Bilje, pošta Gorica. Pri ti priliki opozarjamo občinarje, naj ne sili-jo domov s celimi družinami, kajti ni bivališč, ne živeža. Priporoča se vrnitev le delazmož-nim osebam, da nomača čimprej vpostaviti razdelano občino, drugi naj mirno počakajo na sedanjih bivališčih, dokler napoči tudi njim srečna ura, ko bo omogočena vrnitev na lastno grudo. Županstvu bodo skrb, da pri-pravi delazmožnim osebam bivališča za silo, radi tega se prosí, naj se čim prej vrnejo delavne moči in prinesejo vsaj za prvo silo potrebnega živeža. — K vsemu započetnemu delu pomagaj nam Bog! — Iv. Savniš, župan.

p Županstvo občine Miren pri Gorici po-sluje doma (občina Gorica) in sporoča isto, kakor zgoraj županstvo Bilje.

p Cepovan. Župni urad se nahaja od zdaj naprej v Cepovanu, ker se je župnik Valentin Pirc vrnil nazaj domov.

p Begunci na Bregu pišejo: Že štiri mese-ce je tega, kar smo vložili prošnjo za begun-sko obleko, pa še sedaj ni rešena. Dosti poti smo že napravili v Ljubljano in potrosili da-narja raditega, pa vse zastoji. Vedno nam od-govarjajo: Vrata na vas še ni prišla. Medtem so pa nekateri že po dvakrat in trikrat dobili begunsko obleko, med drugimi tudi družine državnih uradnikov, za katere že itak država skrbi, pa tudi drugi, ki niso potrebni. Mi pa zmrzujemo in hodimo raztrgani. Kje je pra-vica?

p Županstvo St. Andrež pri Gorici nazna-nja svojim občinarjem: Dne 2. in 3. februarja t. l. sem bil s podžupanom Hobanom in svo-jim bratom v St. Andrežu. Pregledali smo celo občino in dognali, da bi bilo za silo v hišah najti stanovanja za približno 15 družin, ki bi pa morale stanovati po več skupaj. Vse drugo je razvalina in ni nobenega stanovanja. Ogla-sil sem se na vseh pristojnih oblastih in vpra-sal, kaj nameravajo storiti za povratek be-guncem, da bi se lotili spomladanskih del na polju, ali bodo poskrbele za stanovanja v ba-rakah itd. Izvedel sem toliko, da pristojne ob-lasti zaenkrat ne bodo preskrbele najmanjše stvari; kdor se hoče vrniti, tako so mi rekli, naj si sam preskrbi stanovanje kakor ve in zna. Z aprovizacijo je tudi težava in pomanj-kanje, tako da kdor se hoče podati v St. An-drež, mora biti nekaj preskrbljen z živežem, drugače bo slabo. Povratek ni dovoljen nobe-nemu, kdor pa hoče iti, lahko gre, samo za stanovanje si mora sam skrbeti. Kdor se misli torei vrniti, naj meni naznani, da pošljem to-zadevno prošnjo na c. kr. okrajno glavarstvo v Gorici za dovoljenje, brez katerega ni mo-góče dobiti potnega lista. Vsak naj mi obem-pošlje natančen naslov gospodarja, če je le-ta pri vojakih. Župan: Andrej Lulman.

Ljubljanske novice.

Ij Cerkevno odlikovanje. Sveta stoli-ca je imenovala visokoč. g. Janeza Smre-karja, mestnega kateheta, in fulirja n im op a t o m Božjega groba. Vč. gospodu, ka-terega zasluge za cerkev v škofiji in za salezijanski red tako visoko cenijo v Rimu, naše najskrenejše čestitke!

Ij Veseloligra »Cirkus Smolenski«. Ponov-no opozarjamo, da uprizori danes zvečer ka-toliško društvo rokodelskih pomočnikov v Rokodelskem domu duhovito in zabavno ve-seloligro »Cirkus Smolenski«. Pričetek ob 7. uri zvečer.

Ij Koncert Rusinje Minie Tomšijonskij, slavne virtuosinje na goslih, se vrši prihodnji petek ob pol 9. uri zvečer v deželnem gledališču. Na klavirju spremlja umetnica gđ. Lisi Hammerl. Predprodaja vstopnic od srede na-prej.

Ij Poročil se je 11. t. m. v Judenburgu g. Franc Kramar, uradnik »Ljudske po-sojilnice« v Ljubljani, sedaj praporščak v ce-sarjevičevem pešpolku, z gđ. Rožo rojeno Franz, hčerko odličnega Judenburžana. — Mladina poročencema obilo sreče in blago-slova!

Ij Izkaznice za doječe in noseče matere. Vsled zlorabe izkaznic, katere imajo v rokah doječe in noseče matere, se bodo izdajale nove izkaznice za doječe in noseče matere. Doječe in noseče matere se vabijo, da se za-nesejivo zglaš o se b n o. spodaj navedene-ga dne v mestno posvetovalnico, kjer bodo do-bile druge izkaznice. Prinesti pa morajo s seboj rujava izkaznice za doječe in noseče matere, katere imajo že v rokah. Na vrsto pridejo stranke z izkaznicami za doječe in no-seče matere, in sicer: štev. 1 do 200 dne 13. februarja, štev. 200 do 400 dne 14. febru-erja, štev. 400 do 600 dne 15. februarja, štev. 600 do 800 dne 16. februarja, štev. 800 na-prej dne 18. februarja, vsakokrat ob 3. do 5. ure popoldne.

Ij Krompir za VII. okraj. Stranke VII. okraja prejmejo krompir v sredo, dne 13. t. m. in v četrtek, dne 14. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: v sredo, dne 13. t. m. dopoldne od 8. do 9. ure štev. 1 do 100, od 9. do 10. ure štev. 101 do 200,

od 10. do 11. ure štev. 201 do 300, popoldne od 2. do 3. ure štev. 301 do 400, od 3. do 4. ure štev. 401 do 500, od 4. do 5. ure štev. 501 do 600; v četrtek, dne 14. t. m. dopoldne od 8. do 9. ure štev. 601 do 700, od 9. do 10. ure štev. 701 do 800, od 10. do 11. ure štev. 801 do 900, popoldne od 2. do 3. ure štev. 901 do konca. Vsaka oseba dobi 1 kilogram, ki-logram stane 30 vinarjev. Da ne po nepotrebnem gneče, opozarjamo, da zamudniki prej-šnjih okrajev pri razdelitvi za VII. okraj ne dobe krompirja. Stranke prosimo, da se točno drže preopisanega reda.

Ij Kislo zelje na rumene izkaznice D. Stranke z rumenimi izkaznicami D. prejmejo kislo zelje v sredo, dne 13. t. m. pri Jakopiču na Mirju. Določen je ta-le red: od 8. do pol 9. ure dopoldne štev. 1 do 100, od pol 9. do 9. ure štev. 101 do 200, od 9. do pol 10. ure štev. 201 do 300, od pol 10. do 10. ure štev. 301 do 400, od 10. do pol 11. ure štev. 401 do 500, od pol 11. do 11. ure štev. 501 do konca. Vsaka oseba dobi 1 kilogram, kilogram stane 80 vinarjev.

Ij Kislo zelje za uradniške skupine. Urad-niške skupine prejmejo kislo zelje v sredo, dne 13. t. m. in v četrtek, dne 14. t. m. pri Jakopiču na Mirju. Določen je ta-le red: v sredo, dne 13. t. m. popoldne prejme zelje I. urad-niška skupina in sicer od 2. do pol 3. ure št. 1 do 100, od pol 3. do 3. ure štev. 101 do 200, od 3. do pol 4. ure štev. 201 do 300, od pol 4. do 4. ure štev. 301 do konca. II. urad-niška skupina v sredo od 4. do 5. ure popold-ne. III. uradniška skupina v četrtek, dne 14. t. m. dopoldne od 8. do 9. ure, IV. uradniška skupina v četrtek, dne 14. t. m. od 9. do 10. ure dopoldne. Vsaka oseba dobi 1 kilogram, kilogram stane 80 vinarjev.

Deklaracija, Jugoslovanski klub in S. L. S.

Jugoslovanski klub je prejel na novo ve-liko število izjav za majniško deklaracijo de-oma neposredno po pošti, deloma potem po-sameznih gg. poslancev. Izjavili so se za de-klaracijo: Občinski zastop v Škopen, žene in dekleta občine Kopriva na Krasu, tržka ob-čina Ptujška gora, hrvaške žene v Gospiču, slovenske služkinje v Gradcu, občina Rihta-rovec (okraj Ljutomer), krajni šol. svet šmar-ski pri Jelšan, žene in dekleta okoliške Gomil-ske (vse brez izjeme), okolice Grnjakavas, okolice Sv. Rupert, Trnava, Zakeš, Sv. Ma-tevž (cela župnija Gomilsko 481 podpisov), občina Štorje, Kal pri Kanalu na Gorisškem, žene in dekleta občine Pazin v Istri (827 pod-pisov), pogrebna podporno društvo v Dekaniji pri Koprni, istra, občina Sromlje, okraj Bre-žice, žene in dekleta benediških občin (Osek, Ročica, Ščavnica), žene in dekleta vasi Draga pri Trstu, žene in dekleta vasi Nasire pri Tr-stu, vasi Mihele pri Trstu, žene in dekleta občine Drvanja v župniji Sv. Benedikta, lho-va, Trokova, Sv. Trije kralji, Ščavnički dol (vse v župniji Sv. Benedikt v Slov. goricah), Katoliško bralno in gospodarsko društvo pri Sv. Benediktu, slovenske narodne žene in de-kleta, možje in fantje v občini Obrež, žene in dekleta občina Javorje nad Poljanami pri Škofji Loki, žene in dekleta v Kuteževem, v Trpcanah, v Zarečju, Potabru, v Kosezah, v Zemonu (Gornjem), Jablanci, Jasen, Mala Bu-kovica, Podstenje, Vrbovo, Podstenšek, Do-bropolje, žene in dekleta občine Braslovče, obč. Smolnik pri Rušah na Štaj., obč. Lobjnica pri Rušah, žene in dekleta iz Maribora in oko-lice, župnija Studenice (možje in mladeniči, žene in dekleta občine Modrače, občine trg Studenice, občina Pernice, Brezje, Hrastovec, krajni šolski svet v Studenicah, Bralno dru-štvo istotam, žene in dekleta iz Ljubnega v Savinjski dolini, dekleta iz Veterinika pri Koz-jem, krajni šolski svet v St. Pavlu v Savinijski dolini, Planinska okolica občine Golobi-njak in Loka pri Planini ter žene in dekleta iz župnije Planina, žene in dekleta župnije Sv. Trojica v Halozah pri Ptuj (350 podpisov), občina Sopote na Štajerskem (okraj Brežice), Buncani okraj Ljutomer, žene in dekleta žu-pnije Prihova (okraj Konjice), občina Majšperg (okraj Ptuj), žene in dekleta občine Črešnje-vec pri Slov. Bisirici, možje in mladeniči iste občine, občina Presečno pri Kozjem, možje in mladeniči občine Bohova župnije Hoče (Šta-jersko), žene in dekleta občine Smiklavž (žu-pnije Hoče pri Mariboru), občina Petrovče (okraj Celje), Cigonca pri Slov. Bistrici, Spod. Gasteraj, Katoliško bralno in izobražev. dru-štvo pri Sv. Frančišku Ksaveriju v Sav. do-lini, ter žene in dekleta na občnem zboru dne 21. januarja 1918, občina Križevci pri Ljuto-meru, žene in dekleta župnije Soštani, Pohor-ska občina Frajham Sv. Martina na Pohorju, Voitina (okraj Maribor), 740 žen in deklet ter 486 mož in mladeničev občine Vransko, Jero-nim in Prekope, žene in dekleta občine Zalec (Zgornja in Spodnja Ložnica), duhovščina ja-reninske dekanije, občina Griže ob Savinji, občina Lancovaves, žene in dekleta, možje in fantje te občine, duhovščina šaleške dekanije, Slovensko rudarsko društvo sv. Barbare in Roženvenška bratovščina za žene v Gladbecku na Nemškem, občina Pretež, žene in dekleta trga Veržaja (Mursko polje), Zabukovje ob Sevnici na Savi, gorški begunci, stanujoči po občnih župnije Hoče pri Mariboru, žene in dekleta občine Bohova (župnija Hoče), Spod-nja Losnica, Fram pri Mariboru, št. Andražke žene in mladenke, Bizelsko, žene in dekleta občine Leše pri Radovljici, Slovenjvas (Šta-jersko), Kapela (okraj Ljutomer), Zamarkova-lormanje, Spodnji Gasteraj (okraj Maribor), možje in fantje občine Nova Štifta pri Gor-njemgradu, občina Dobje (okraj Brežice), 339 žen in deklet občine okolica trga Mozirje (župnija Marija Nazaret), 310 žen, 341 deklet ter 357 mož in fantov občine Črni vrh nad Id. (okr. Logatec), vasi Hrustovo, Bamčevo, Hlep-če, Prhajevo, Jekičevo itd. pri Velikih La-ščah (190 podpisov), bližnji okoličani rojstnega doma pesnika Stritarja, Adamov (95 podpi-sov), 17 dijakovskih bogoslovcev v Diakovem (Slavonija), občina Sodinci (okraj Ptuj), občina Sv. Vid pri Grobelnem, občina trg St. Jurij ob južni železnici, občina Gornja Ložnica pri Slov. Bistrici, občina Podgrad v Istri (Čičarija) (2687 podpisov), občina Trbovlje (364 podpi-sov), 156 žen in deklet iz Zgornje Bilje pri Kranju, žene in dekleta občine Zgornji Tu-hinji, 64 žen in deklet z Gorenje Save pri Kranju, 125 žen in deklet iz Brega, Drulovke in Orehka pri Kranju, 657 žen in deklet ob-čine št. Rupert na Dolenskem, 292 žen in de-klet občine Velikirepen (okraj Sežana), ob-činski odbor Velikirepen na Gorisškem, ob-čina Bočna pri Gornjemgradu, 311 žen in de-klet trga Kobarida, 725 žen in deklet občine,

Št. Jernej na Dolenjskem, občina Kamenščak pri Ljutomeru, občina Planina pri Vipavi, 164 žen in deklet občine Planina, 280 žen in deklet župnije Šmartno pri Kamniku, obč. Drtija (okraj Kamnik), 347 žen in deklet občine Podturn (vasi Oberh, Suhor, Loškavas, Sela in Menikavas), krajni šolski svet in učiteljsko Sv. Lovrenc v Slov. goricah, občina Sv. Lovrenc v Slov. goricah, občina Dutovlje na Krasu (okraj Sežana), Šibenik v Dalmaciji, 818 žen in deklet občine Vinica v Beli Krajini, žene občine Jasenovac (Hrvaško), 534 žen in deklet občine Dobrič na Dolenjskem, občina Gaberje (okraj Brežice) (71 podpisov), 205 žen in deklet župnije Zavodnje, žene in dekleta občine Buje-Rihemberk, goriški begunci v občini Zakot pri Brežicah (81 podpisov), 558 žen in deklet občine Kovor pri Trzinu, občina ter posojilnica Polensak, občina Lokvica, županstvo Cekovnik, županstvo Dornberg, 453 županov župnije Gornja Ponikva, 43 žen in deklet (begunk) iz Goriškega (sedaj v Dobovi in okolici), učiteljsko sežanskega okraja, občina Negova (okraj Ljutomer), 46 žen in deklet občine Plitvički vrh (okraj Radgona), 661 žen in deklet občini Mozirje trg in okolica ter kolonija goriških beguncov v Mozirju-Rečici in Marija Nazarije, mesto Ivanič-grad na Hrvaškem, kmetijska podružnica Sv. Martin o. P., Pohorska občina Sv. Martin na Pohorju, občina Oselj (okraj Maribor), moške, žene, fantje in dekleta občine Dutoile na Krasu (okraj Sežana), občina Marezije, 245 žen in deklet vasi Hernovice, Studenec, Gorice, Šmihel, Landol, Sajevec in Hruševje, 228 žen in deklet občini Sempolaj, Slivno in Prečnik na Gor. — Ker klubu dohaja tako veliko število izjav za deklaracijo, je seveda nemogoče objavljati tudi besedilo. Občine in društva, oziroma žene in dekleta, ki take izjave podpisujejo, naj, ako žele objaviti, obrabijo tozadevne želje naravnost na uredništvu slovenskih oziroma hrvaških listov. — Ker dobi klub večkrat veliko število izjav narodnega ženstva naenkrat ob priliki, ko se vračajo poslanci na Dunaj, potem njih osebno, je večkrat nemogoče, dogmati tudi število posameznih podpisov. Štvar je zavzela med slovenskim in hrvaškim ljudstvom (posebno v Istri) tako obširnost, da se jasno vidi, da je naše ljudstvo vse prežeto narodne zavesti in z elementarno silo prihaja na dan njegova volja po narodni svobodi. Pošiljajo nam najnavdušenejše izjave soglasja, pesmice, pozdrave. Tudi od posameznikov prihajajo vedno izjave. Občine in žensko, kjer so to dosedaj še zamudili, sedaj hite, ker nihče ne bo bita zadnji. Tem potom vsem hvala. — Slišijo se glasovi, da gotovi ljudje hočejo zatreči to gibanje. Opozorjamo, da nima nihče pravice, delati komu kakve ovire. Kdor je za svobodno Jugoslavijo, ima tudi pravico, da to izrazi s podpisom. Komur bi se radi tega delalo kakše sitnosti ali grožnje, naj to sporoči Jugoslovanskemu klubu, ki bo skrbel za to, da bodo Slovenci lahko izrazili svojo narodno voljo.

Dunaj, 9. svečana 1918.

Jugoslovanski klub.

Podpisani moške in fantje vasi Strahin pri Kranju, kolikor nas je doma ali na dopustu, ali pa že kot invalidi, ali pa tudi že v starosti vojaške neobveznosti, ki pa dosedaj še nismo imeli prilike dati duška svojem pripravljanju glede jugoslovanske deklaracije, izjavljamo tem potom, da nam je misel na ujedinenje Srbov, Hrvatov in Slovencev pod habsburško-lotarinškim orlom že davno telesa v srcu, a znali ji nismo dati konkretne oblike. Zato najsrčneje pozdravljamo one, ki so misel oblikovali in jo povedali svetu; hvaležni smo tistim, ki so s svojim odločnim nastopom kot osebe, ki uživajo ugled in spoštovanje cellega naroda, govorili v našem interesu. Hvala Jugoslovanskemu klubu! — Naša udanost bodi izrečena prevzvišenemu vladiki dr. Ant. B. Jegliču! — Ker smo pa tudi sami branili in še branimo domovino, stoječi brez presledka že mesece in mesece v strelskih jarkih, zato vemo ceniti žrtve in za te žrtve zahtevamo, kar smemo zahtevati po božji in človeški pravici, namreč samostojno državo pod habsburško-lotarinškim žezlom. — Jugoslovanski klub napreji! Mi smo s teboj! Miru pa tudi želimo čimprej! (Sledi 30 podpisov.)

Dekleta in žene v Vrtovinu (fara Kamnje) so se pridružile izjavi skriljskih ter kamenjskih deklet in žena z 220 podpisi.

Podpisani begunci iz Goriškega, sedaj v občini Št. Rupert na Dolenjskem, se soglasno in navdušeno pridružujemo Jugoslovanski deklaraciji naših državnih poslancev z dne 30. maja 1917 in zahtevi po samostojni jugoslovanski državi pod žezlom habsburške hiše. Hvaležno pozdravljamo prizadevanje papeža Benedikta XV. ter presvetlega cesarja Karla I., da se doseže že skorajšen trajen mir. Izrekamo popolno zaupanje našim državnim poslancom, združenim v Jugoslovanskem klubu, ki se trudijo za osvoboditev, mir in srečo našega naroda. Izrekamo vdanost g. knezoškofu ljubljanskemu za odločen in neustrašen nastop v isti stvari. Soglasno se izreče nezaupnica dr. Šušteršiču, (Sledi 153 podpisov.)

Berani — Istra. Dekleta in žene so se izjavile za deklaracijo z 228 podpisi.

Žene in dekleta župnije Šmihel pri Žužemberku se z navdušenjem pridružujemo jugoslovanski deklaraciji in kličejo našim vrlim poslancom v jugoslovanskem klubu: Pogumno napreji za naše pravice, dokler ne napoči velik dan zmage! Sledi 235 podpisov.

Je še kateri človek med nami, ki bi ga ne ganili strašni dogodki na raznih bojiščih? Ki bi se mu ne smilile v srce uboge vdove in sirote v vojski padlih mož in očetov? Koliko solza je že bilo prelitih za zgubljenimi sinovi in brati. Zemlja je že prenapolnjena krvi in solza. Število ogromnih ranjenec je grozno. Ljubi Bog naj ustavi grom topov in strele pušk, naj skrhla ostrino mečev, ter nam da tako močno zaželeni mir; mir, kakor ga želi sv. oče Benedikt XV., čigar mirovni noti se zahvaljujemo. Tudi našemu prevzvišenemu knezoškofu Ant. Bon. Jegliču se enoglasno pridružujemo. Naj zasije zvezda sreče in solnce miru tudi Slovincem dosedaj tako močno zatiranemu ljudstvu. En glas se čuje povsod, naj svoboden tudi naš bo rod. Globoko spoštovanje klanjamo vsem, ki žrtvujejo v to svoje moči, na par nasprotnikov se ne oziramo. Z veselimi srci in z največjim navdušenjem se pridružujemo tudi me žene in dekleta iz Srednjega in Spodnjega Bitnja za majniško deklaracijo ter pošiljamo Jugoslovanskemu klubu 127 lastnoročnih podpisov, katere smo poslale gosp. dr. Korošcu na Dunaj.

Ker naših mož in fantov ni doma, izjavljamo žene in dekleta fare poljske (občina Po-

ljane, del občin Trata in Javorja): 1. Vse dežele, kjer živimo Slovenci, Hrvati in Srbi v našem cesarstvu, se morajo združiti v eno, skupno in svobodno jugoslovansko državo pod habsburškim cesarjem, kakor to zahteva jugoslovanski klub naših poslancev na Dunaju. Dolgo dovolj smo bili hlapi Nemcev in Mažarov. Naši otroci morajo vedeti, zakaj so očetje in bratje umirali. 2. Pozdravljeni in blagoslovljeni, ki prinese mir. Ne moč, ne sila, pravica in ljubezen ga bo rodila. 3. Naši otroci ne smejo doživeti nikdar takih strahot. Odpravi naj se po sklenjenem miru nepotrebno vojaštvo. Pametni ljudje se lahko brez krvi in boja dogovore. Sledi 939 podpisov.

Interpelacije Jugoslovanskega kluba.

Preganjanje slovanskih uradnikov v Rovinju.

Interpelacija poslanca dr. Korošca in tovarišev na ministrskega predsednika, pravosodnega in notranjega ministra:

Ker obsega okrožno sodni okoliš Rovinjske prebivalstvo, ki je v ogromni večini jugoslovanske narodnosti, je c. kr. pravosodna uprava, ki zaseda vsa vodilna mesta z malo izjemami z italijanskimi sodniki brez jugoslovanskega jezikovnega znanja, prisiljena, da ima v Rovinju vedno nastavljenih nekaj avskultantov in praktikantov jugoslovanske narodnosti. Za mlade juriste je življenje v tem zaostalem mestu težka žrtve, ker ob negotovih stanovanjskih razmerah ne le nimajo nobene prilike za družabne stike, marveč jim je italijanska prebivalstvo že po tradiciji sovražno.

Ironija usode je, da so začetkom vojne c. kr. oblasti po celem Primorskem nastopale proti Slovanom roko v roki z italijanskim prebivalstvom. Italijani so Jugoslovane povsod napadali kot veleizdajalce in srbofile, jih na vse mogoče načine denuncirali in po vseh obrežnih mestih je dala aretacija kaknega Jugoslovana vselej povod za stekanje množice, ki so bruhalo proti aretirancem najgrše psovke. Tako je bilo tudi v Trstu, Gorici in Rovinju. To žalostno dejstvo, ki ostane celokupnemu jugoslovanskemu prebivalstvu trajno v spominu. To ima svoj razlog v tem, da obstoja takimenovalno prebivalstvo primorskih mest izvzemi Furlane pretežno iz renegatov, ki so za vsako breznačajno na razpolago. Pravici na ljubo treba priznati, da pravo italijanski prebivalstvo, to so tisti maloštevilni Italijani, ki so čistega narodnega pokolenja, tega postopanja svojih soplemenjakov niso odobraval.

Tudi Rovinjsčani l. 1914. ob splošnem preganjanju Slovanov niso hoteli zaostati. Jugoslovani se niso smeli pokazati niti na potu v urad, niti v javnih lokalih, ker so jih povsod napadali z divjimi pretinjami. Pred solničnim zahodom je bilo treba biti doma, ker ponoči človek ni bil svojega življenja varen. Pri tem so druhali v ganljivi slogi podpirale državne in municipalne oblasti. Nekega večera meseca avgusta 1914. je pred gostilno Costantini na stotine Rovinjsčanov napadlo 6 mladih Jugoslovancev. Ker so se tudi na obali zbirale množice v gručah, je bilo takoj jasno, da gre za organiziran napad. Sestorica gospodov je takoj odšla proti svojim stanovanjem. Štiri izmed njih, in sicer avskultante dr. Culja, dr. F. Klarica, dr. M. Klunčiča in A. Mataniča je na Glavnem trgu obkolilo 2000 do 3000 oseb. Culji in Klunčiču se je posrečilo uiti v sosedno poslopje, kjer sta potem vso noč prebila v predsednikovi sobi. Matanič je zbežal v hotel »Adriatico«, dočim se je mogel rešiti Klaric samo s pomočjo revolverja.

Omeniti je treba žalostno dejstvo, da podpredsednik c. kr. okrožnega sodišča dr. Anton Sbiha ne le ni ukrenil nikakih varnostnih ukrepov, marveč je nasprotno podrejenim mu uradnikom velel, naj med seboj ne govorijo več hrvaško, ker to moti javni mir in red. Tudi ponovni pozov na deželno nadzorišče in namestništvo v Trstu ni imel uspeha.

Za c. kr. oblasti in žal tudi za italijansko prebivalstvo je bilo največje zadoščenje, ako so zaprli ugledne Jugoslovane, na primer učitelje, duhovnike, tako na primer deželnega odbornika č. g. Andričiča v Poreču, deželnega poslanca č. g. Kirca v Medulinu in deželnoznodnega svetnika v Rovinju Mavra.

Dne 27. avgusta 1914. leta popoldne so med razpravo aretirali avskultanta Stankota Rodiča. Pustili so ga brez hrane ne le ta dan, marveč tudi drugi in tretji, dokler ga ni končno rešil kaznilnični zdravnik. Rodič je po telesu slaboten, vsled česar so mu razburjenje in pomanjkanje tembolj škodilo. Obdolžili so ga zločina po § 83. k. z., izvršenega baje s tem, da je poškodoval vojaško telefonsko napeljavno v Rovinju. Šele osmi dan po aretaciji je prišel v celico k jetniku policijski kancelist Mach, da se sestavi aretacijski zapisnik. Rodič je ostal v rovinjskem zaporu do 20. septembra, nakar so ga odpeljali v Ljubljano. Tekom zapore mu niso dali nobenih stanju primernih olajšav. Tako mu na primer niso dovolili, da bi bil vzel s seboj v Ljubljano perila ali karkoli drugega. Šele v vojaškem zaporu na ljubljanskem Gradu je Rodič zvedel, da sta ga bila doma dva municipalna redarja ovadila, da je v noči 19. avgusta 1914. leta mimogrede izvršil na vojaško telefonsko napeljavno, ki vodi od cerkve sv. Fume v pristaniški urad, atentat s palico. Oba ovajalca sta izpovedala, da sta sledila avskultantu na sto korakov, nakar sta slišala udarec. To je bilo za oba poštenjaka dovolj dokaza, da se je na telefonsko napeljavno izvršil atentat. Ker baje nikogar drugega ni bilo v bližini, sta seveda sodila gospoda Rodiča kot napadalca. Oba stražnika sta sicer natančno vedela za Rodičev naslov, a sta vendar napravila ovadbo, da sta avskultanta vso noč zavrnila iskala, da bi ga aretirala. Gosp. Rodič je brez drugega dokazal, da je bil v noči od 19. na 20. avgust pri svojih starših v Pazinu. Nato sta ovajalca izpomenila datum na dan 21. avgusta, kar se pa tudi ni ujemalo. Stražnika, ki sta hotela baje avskultanta aretirati že prvo noč, sta storila to šele 8. dan. Rodič ni imel pri sebi nikake palice, a tudi če bi jo imel, ne bi mogel z njo poškodovati telefonske napeljave, ker teko žice veliko previsoko. Že v kritični noči so telefonsko zvezo preiskali, ne da bi bili doznali kako poškodbo. Tudi ovadbo samo so sestavili šele dne 27. avgusta, torej šele osem dni po »strašnem« dogodku. Tudi hišna preiskava, ki so jo izvedli za obdolženčevim hrbtom, je ostala brez uspeha. Z eno besedo: cela ovadba je bila za vsakega objektivnega uradnika na prvi pogled brezpredmetna in celo sumljiva. Kljub temu so c. kr. državnega uradnika kratkoma aretirali.

Dne 4. novembra 1914. l., ko so bili vojaško-sodno preiskavo ustavili, so gospoda Rodiča spustili na svobodo. Vsled pomanjkanja vsakega dejanskega stanja so na predlog c. kr. višjega državnega pravdnštva v Trstu opustili vsako disciplinarno preiskavo.

Tudi v vojaškem zaporu na ljubljanskem Gradu so z Rodičem najnevednejše ravnali; porinili so ga v nesnažno, vlažno sobo, kjer je vlek preprih in kjer je moral slabo odet spati pod oknom brez šipa. Tu si je nakopal kroničen pljučni katar, ki ga ima še danes. Slaba prehrana mu je dalje povzročila neozdravljiv žledodni katar. Ti dve bolezniji sta posledica človeške krivičnosti, ki jo bo gospod Rodič trajno nosil.

Državna oblast ni dala c. kr. uradniku nobenega zadoščenja in tudi proti zločinski-ma ovajalcema ter proti zlobnim uradnikom, ki so postopali na podlagi nesmiselne ovadbe, se ni nič ukrenilo.

Zato vprašamo gori imenovane gospode ministre, ali so pripravljeni, opisani slučaj preiskati, priznati, da so c. kr. oblasti deloma zanikrno, deloma zlobno postopale, in dati c. kr. avskultantu gospodu Stanku Rodiču polno zadoščenje?

Narodno gospodarstvo.

g Dunajska borza. Dunaj, 11. februarja. Mir z Rusijo so v finančnih krogih veselo pozdravili. Na borzi je bilo zelo živahno. Na bančnem trgu so se povisili gibali med 13 in 56, na montanskem trgu med 27 in 31 K. Državnoželezniške vrednotice so se zvišale za 34, električne za 38, strojne za 46, ogrske premogovne za 77, paroplovne za 50 do 150, turške za 41 do 80 K. Tekom dopoldneva je šlo hitroma nekoliko nazaj, vendar je ostalo razpoloženje ugodno in živahno.

Ženski vestnik.

ž Ženska volilna pravica v švici. Curiški kantonski svet je sprejel predlogo za enako volilno pravico in za pasivno žensko volilno pravico.

ž Socialna uradnica na Nemškem. Kako silno je na Nemškem napredovalo socialno delo t. j. časovnim razmeram prilagojena dobrotelost, vidimo najbolj iz tega, da je v zadnjih letih nastal poseben stan: socialnih uradnic. Le-te so si koncem leta 1916, ustanovile lastno stanovsko organizacijo: Zvezo nemških socialnih uradnic. V obče imajo socialne uradnice na Nemškem dobro splošno (visokošolsko ali vsaj srednješolsko) izobrazbo, strokovno se pa izboljšajo na posebnih ženskih socialnih šolah. — Tudi pri nas bomo v bodoče rabili strokovno izšolanih socialnih uradnic. Želeti bi bilo, da bi se nekaj nadarjenih srednješolskih maturantinj posvetilo odnosnim socialnim naukom.

Razne novice.

r Namesto jelena vrane. V prehranjevalnem svetu je bil svojčas podan pameten predlog, da bi se v varčevanje krme in v pomoč prehrane prebivalstva postrelile gozdne živali posebno jeleni. Dokazalo se je, da se je zlasti visoka divjačina v teku vojske zelo pomnožila, da dela veliko škodo na polju, da se ji rezervira dosti prepotrebne sene, in da ni umestno, rekvirirati bajtarijo poslednje kravice, jelene pa, ki jih je na tisoče, pitati in jih puščati lepo v miru. Ta zadeva je spadal vsekakor v področje poljedelskega ministrstva in bilo je pričakovati, da bo poljedelski minister kakor oblastveni zaščitnik, priznal pravico in resnico rečenega predloga in ukrenil potrebno, da se predlog tudi izvrši. In zdaj imamo v istini v rokah poročilo o tem, kako minister misli jelenje čede postreliti. Poslal je na okrajna glavarstva okrožnico, naj razmotrivajo, kako bi se izkoristile za prehrano prebivalstva razne vrste — vran! Torej ne nepotrebni, pitani jeleni in srnjaki bi res kaj zalegli in izdali v prehrani ljudi, temveč uboge izstradane vrane, ki še koristijo na poljih in travnikih s tem, da pokončujejo in ugonablajo poljske miši in mrčes. Mar ni to — pravi h koncu brnski »Den« — pravi pravcati simbol dunajske državniške modrosti?

Darujte za dr. Krekov spomenik!

Zahvala.

Za obile dokaze iskrenega sočutja povodom prebride izgube našega ljubljene, dobrega očeta, gospoda

Avguština Štamecra

izrekamo vsem našo najprisernejšo zahvalo.

Osobito pa se zahvaljujemo slavemu pevskemu zboru »Glasbene Matice« ter drugim pevskim društvom za ganljive žalostinke, zastopnikom mnogih narodnih društev, blag. gosp. ravnatelju Ivanu Hribarju ter gg. kolegom pokojnika in vsem, ki so spremili blagega rajnika k večnemu počitku.

ŽALUJOČI OSTALI

Cenjenim trgovcem, uradom, šolam naznanjam, da radi prevzetja drugega podjetja nameravam opustiti svojo trgovino ter prodajam v večjih množinah vso svojo zalogo, ki obstoji iz vsakovrstnega galanterijskega in papirnega blaga ter šolskih, uradnih (pisarniških) potrebščin. — Prodaja se le na debelo. — Trgovina je odprta od 8. do 12. ure dopoldne, popoldne je trgovina zaprta.

Fr. Iglit,

Ljubljana, Mestni trg 11.

Odgovorni urednik: Mihael Moškerc.

Zahvala.

Za obile dokaze iskrenega sočutja povodom smrti naše ljubljene matere, gospe

Marije Smerke

izrekamo preč. duhovščini ter vsem onim, ki so spremili rajnico na njeni zadnji poti, našo najsrčnejšo zahvalo.

Bog plačaj!

Stožice, dne 12. februarja 1918.

ŽALUJOČI OTROCI

Zahvala.

Za dokaze odkritosrčnega sočutja, ki so nam došli povodom smrti našega iskrenoljubljenega soproga, očeta, brata in tasta, gospoda

Frana Česarika

izrekamo vsem našo najprisernejšo zahvalo.

Prav posebno se zahvaljujemo gospodu Francu Dreniku za tolažeče obiske in prijateljsko skrb med boleznijo, blagorodnemu gospodu županu ljubljanskemu dr. Ivanu Tavčarju, blagorodnemu gospodu vladnemu svetniku dr. Fr. Zupancu, blagorodnemu gospodu dr. V. Murniku, tajniku trg. in obrt. zbornice, sploh vsem, ki so z udeležbo pri pogrebu skazali zadnjo čast blegemu pokojniku.

ŽALUJOČI OSTALI

ZA MAST IN DRUGE JESTVINE se odda šivalni stroj Pfaff, nekaj pohištva za kuhinjo in poldrugi meter drv. Naslov pove uprava pod šte. 471.

Sprejemem dva strojarstva pomočnika

proti dobri hrani in plači, eventualno tudi enega

VAJENCA. —

AVGUST TERPINC mlajši, strojar, KAMNIK.

Psiček se je izgubil.

črn, z belo liso na glavi

Odda naj se proti nagradi

v pekarni Kavčič, Spodnja Šiška šte. 2.

POZOR! Dobro ohranjen salonski z mnogimi prvovrstnimi ploščami (Caruso, Ruffo, Kubelik itd.) se prodaja. —

Kje, pove uprava lista pod šte. 472.

Duhovnik

upokojen, še trden, je na razpolaganje, ker mu vojna veleva v majhno službo.

Naslov se izve pri upravi »Slovenca« pod šte. 477.

Proda se z gospodarskim poslopjem in sadnim vrtom v št. Vidu nad Ljubljano ob državni cesti. Ugodna prilika za trgovce in obrtnike, ker je blizu kolodvorja in farne cerkve. —

Podrobna pojasnila daje

FRANC ŠUSTERSIČ, vulgo SLEPI JANEZ,

gostilničar v Zapužah.

Proda se

parna

opekarna

z železniško zvezo, ležeča med

Reko, Trstom in Gorico. Cena

800.000 kron.

Kranjske parne opekarne, akc.

dr., Ilirska Bistrica.

Kuharica

vajena vseh gospodinskih opravil se

sprejme takoj kot samostojna gospodinja.

Ponudbe na: M. OSET, trgovec, Muta,

Štajersko.

Mini za drobljenje

Palič, Praga II., Havličkovo nam. šte. 32 pri

Henrikovem stolpu.